

KRONIKA

IV.

31.12.1970
1961 - ~~11.7.1971~~

IV. díl 1971 - 1974 25.1.1994 v archivu mezdložen.
SEN.

IV. díl
pamětní knihy
městyse **ÚVAL**

ředseda M. N. V.

Vítěz Antonín

1967.

Letošní rok je významný, mimo jiné, zahájí -
ním 10. pětiletky a 40. výročí založení Komunistické strany Českoslo-
venska. Všechny organizace a instituce se snaží, aby oslavy 40. vý-
ročí založení KSČ uplynuly co nejlépe. V rámci těchto oslav budou
také uspořádány výstavy materiálů z obecních kronik a sa-
čaticích Komunistické strany Československa a dělnického hnutí
v jednotlivých obcích.

Již loňského roku, před územní reorganizací, jsem na vyžádání
obecního výboru Komunistické strany Československa v Českém
Brodě vypracovala spis o dělnickém hnutí a sačaticích Ko-
munistické strany Československa v Kvělech.

V naší obecní kronice jsou jen nepatrné zmínky
o dělnickém hnutí a proto jsem navštívila dva z nejstarších
členů Komunistické strany Československa v Kvělech a to Annu
Susaňkovou a Filipa Samana a získala jsem od nich některé
cenné údaje. Pro spis o dělnickém hnutí v našem městě-
ku jsem též použila vyličení dělnických bouří v Kvělech v
roce 1844 při stavbě olomoucko - pražské dráhy z knihy Josefa
Hanse: „Velká cesta“ a některé malé zápisy z obecní kroniky.

40. výročí
čení KSČ

V akcii „Expedice za ľudným pripravom“, do ktorej sa zapojili žiaci našej deväťročnej strednej školy, usporiadali tieto besedy se zakaždým členom Komunistickej strany Československa v kvalech soudruhům Oldřichem Syneckým a starým členom Josefem Lušan-
kou a riskali tak ďalšie cenné epriawy z počiatku komunistického hnutí v kvalech.

Všetchny tyto epriawy zapisují do obecní kroniky za rok 1961 na prvním místě jako „vzpomínky“ k 40. výročí zalo-
žení Komunistickej strany Československa.

Kvály byly dějištěm dělnických bouří již v roce 1844. Již v tom Josef Kous ve své knize „Velká cesta“.
Na stavbě olomoucko - pražské dráhy v letech 1842 - 1845 pracova-
lo velké množství dělníků. Tito dělníci si stěžovali na přidělování a odměňování práce, na svárky se mrdy a na to, že jsou předáky mu-
ceni odebírat od nich životní potřeby na účet mrdy. Ředáři na stav-
bě dráhy vydělávali na dělnících několikrát epriusobly. Podnikatelé stavby, bratři Kleinové, radali předákovu ušetřit úsek stavby a ten si pak na tomto úseku hospodářil pro svým. Škraroval dělníkem mrdy, dělal jim za sebe menší, nebo jen edanlivá proviniění svárky se mrdy a protože byli dělníci nuceni odebírat životní potřeby od něho, sídílil je i zde. Mítíl dodavatelé ke slevám. Ji mu síce na chleba, pečivu a pivu slevili, ale dodávali zato zboží horší kvality a snížovali váhu a míru. Byl to především chleba, který byl špat-
né jakosti a nedostatečné váhy. Pivo se čepovalo v necejshavaných

nické bouře
1844 v kvá-
lu.

sklenicích a bylo rovněž špatné.

Dělníci nemohli pro dobším dosáhnout napravy a tak došlo dne 10. července 1844 k první dělnické demonstraci v kvalech. Zpráva o této demonstraci praví, že v 6 hodin ráno povsta-
li dělníci a redníci a pekaři Samalovi sebrali chléb a housky, vytkli u jeho domu okna a dveře a rozbili mu rámečky. Tak táhli do obce Sukla-
ty a tam rovněž u dvou pekařů sebrali pečivo a chleba. Několik red-
níků táhlo ještě do Štvoce a přinesli vřamtucl rovněž chleba k puerkoušení.

Výhrnost vyšetřoval krajský komisař koumínský La-
nel Alois Klar. Prohlédl skvarecké i kválské výčepy a zabavil tam 29 necejshavaných sklenic a pílůků. Navštívil také pekaře v kvalech, Suklaticích a Štvoce a tam mimo jejich viny shledal i provinění dělníků. Nařídil proto škvareckému učmímu Šlandlovi, aby vimbay radněl a poslal je do Prahy k potrestání pro vyžbrakou ostakním. Tím povaroval nepokaje v kvalech za uyršření.

V roce 1907 byla v kvalech pro volbách do ni-
dělské ússké rady, založena organizace Československé strany so-
ciálně demokratické. Závatky organizace byly těžké. Hostinosti se
báli propůjčovat místnosti pro její schůze a tak se její první dň-
němá schůze konala v bytě soudruhy Hegrané. Byla však přesto
četnictvem rozpuštena. Díky nato byl konán první sociálně-demo-
kratický tábor lidu v nynější Gysánské ulici, kde mlunil soudruh
Kousar. Od 15. září 1907 měla strana sociálně-demokratická

Strana so-
ciálně demokva

v Kvalech svoji místnost v Klimově hostinci na Malechově. Měla 20 členů. Prvním důvěrníkem organizace byl soudruh Vítovský. V roce 1911 dostala Čsl. sociální demokracie při volbách do ústřední rady již 87 hlasů. To první světové válce měla organizace přes 150 členů a při prvních republikánských volbách do obce dostala 333 hlasů. Čsl. sociální demokracie byla tehdy jedinou dělnickou stranou.

Když však vůdci této strany uradili marxistický program a umístiti strany se vytvořila marxistická levice, došlo i v Kvalech, jako všude jinde, k rozštěpení na levice a pravici. Většina členů se postavila na levice. Pravicáci začali však vylučovati ze strany levicové funkcionáře a proto byla v Kvalech založena samostatná organizace Komunistické strany Československa. To bylo v roce 1920. V jejím čele stáli tehdy: Reinhold Lindner, Oldřich Synčeký, inž. Hošek, Karel Smid a soudruzi Paříček a Jaroš. K rozštěpení došlo i v Dělnické tělocvičné jednotě. Většina šla sice s levicí, ale soudy přičítaly majetek, po dvou letech sporů, nepravdě pravicevé menšině.

Místní organizace Komunistické strany Československa v Kvalech byla na počátku silná a měla značný vliv na poměry v obci, ale po prohnané generální stávce v roce 1920 začalo pronásledování komunistů, v první řadě státních a veřejných zaměstnanců, a tak mnoho členů z obavy o výživu svých rodin ze strany vystoupilo. Kvůli straně však zůstali však věni. To bylo vidět z výsledků voleb, kde dostávali mnohem více hlasů než bylo členů.

ložení Komu-
tické strany
oslovenska v
valech.

Prodeji se pronásledování komunistů rozšířilo i do rávodě a to-
vášen. Práce začalo být méně, přibývala nezaměstnanost, dělníci
se báli, aby nebyli vyhozeni na dlabku a tak stále více vystupova-
li z organizace Komunistické strany Československa, takže příjmy členů
zůstalo nakonec jenom 8.

Organizace K.S.C. však uplatňovala svůj vliv v takových obzvo-
ných i masových organizacích. Byl to především konsumní spolek
„Věcla“, který měl 80 členů a měl svoji prodejnu postupně v domě
u Husových, Štěchů a naposled u Kamberců. „Věcla“ byla neo-
cennitelnou pomocnicí v politické práci strany. Pomocí členských
schůzí, družstevních dnů, ženských besed, dětských besídek, kur-
sů přeletení a podobně šířili komunisté svoji pravdu i mezi
lidmi, kteří by do komunistické schůze nikdy nepřišli, hlavně
mezi dělnickými ženami. Pro „Věclu“ vydatně pracovala sou-
druška Lušáňková. Navštěvovala i přilehlé vesnice kde kol-
portovala ženský komunistický časopis „Kosévačka“ a tam
také agitovala pro založení další prodejny „Věclý“. Dělavala to
tak, že nakoupila určité množství potravin, které vzala sebou
do schůze, kam si předem porovala dělnické ženy bez ohledu
na politickou příslušnost a tam jim spočítala kolik musela
za zboží zaplatit u obchodníka a kolik by stálo ve „Věclu“.
Vždycky to bylo ve „Věclu“ o několik korun lacinější. A
několik korun, to znamenalo velmi mnoho v chudíckém
rozpětí dělnických rodin. Proto se přihlásilo vždy dost členů
a do určené prodejny chodili pak nakupovat i nečlenové. „Věcla“

„Věcla“

se tak stala pákou strany a velmi ji pomáhala.

Komunistická strana Československa v Úvalích založila dále s Svaz přátel SSSR, jednotu proletářské mládeže, skupinu Rudých odborů, Svaz proletářských berů a komunistický svaz mládeže. Tyto spolky byly však jeden po druhém postupně úředně rozpuštěny a jejich funkcionáři honěni pro soudeck.

1. máj oslavovali úvalští komunisté včery v Českém Brodě. Přijeli se ke komunistům z Horašova, kteří přicházeli s hudbou a praporem a společně šli pak pěšky do Českého Brodu, kde měli sídliště u nemocnice. Tam je již očekávala senátorka soudruška Rejškalová, která na komunistických táborech lidu řídila. V době největší persekuce komunistů jich přišlo k nemocnici jenom šest, ale přesto šli se senátkou Rejškalovou městem k lékárně, kde měli stanoviště pro svoje tabory. Když došli na místo, bylo tu hned plno tu hostů plno posluchačů, ale byli zde i provokatéři. Šabon se nikdy normálně neskončil, ale býval rozpuštěn a četníci s nasazenými bodáky účastníky vytrhali a roznášeli.

Od roku 1929 přibývalo stále více neraměstnaných. V roce 1930 bylo obecním úřadem vydáno k Vánocím místním chudým a neraměstnaným několik poukázek na obří pro 20- a 30- Kč. V roce 1931 bylo započato s uvažováním polívek v rámci práce pro a neraměstnané. Polívku vařily členky komunistické strany, mezi nimi opět soudruška Lužánková. Ke každé porci polívky se dávala také porce chleba. V neděli se vydávala bílá káva a housky. Chleba pekli soudruzi.

komunistické spolky.

máje komunisti.

neraměstnaní.

V roce 1933 dostoupila neraměstnanost uholu a protože se v sousedních obcích nevydávaly ani poukázky na obří pro 10- Kč, tak uvání „lékařek“, stěhovali se neraměstnaní v těchto obcích hlavně do Úval, takže jich zde v r. 1933 bylo již 242. Obec úvalská odmítla rovněž vydávání „lékařek“. Ke svým rozpacím postavení obrátili se neraměstnaní na soudruha Syneckého, který byl členem obecní rady a porádali ho, aby jim organizace KSC pomohla. Soudruh Synecký slíbil, že bude neraměstnané na obří kustu povaz a vyrazil je, aby se všichni dostavili před obecní úřad. Neraměstnaní přišli i se svými rodinami na náměstí. Četníci nechtěli na obecní úřad nikoho pustit, ale soudruha Syneckého, jako člena obecní rady, tam pustit museli. Ten předložil tehdejšímu starostovi porádavky neraměstnaných a to:

- a.) vydat všem neraměstnaným poukázky na obří, které pro jeho vydání proplatí obecní úřad,
- b.) protože tato výpomoc je krátkodobá, zahájit v obci stavby, kde by neraměstnaní mohli pracovat.

Starosta se dlouho vymlouval, že obec nemá peníze. Soudruh Synecký poukázal na rakladní fondy. Tato skutečnost a hnutí dav na náměstí, přiměly starostu, že přistoupil i na druhé porádavky. Tak postupně organizace KSC pomohla neraměstnaným a klidná demonstrace splnila svůj úkol.

Ještě bych chtěla vysvětlit jak se stal soudruh Synecký členem obecní rady. V říjnu r. 1929 rozpuštěl ženský úřad v Úval obecní kustu-

Sladová d...
švace.

Valley v. s.

ředitelstvo v Úvalech a byla jmenována obecní správní komise.
Kávoeň byly okresním úřadem stanoveny nové volby do obecního
vážitelstva na den 1. prosince.

Volb se mohla zúčastnit jen ta strana, která předložila kandidátku,
podepsanou 21 voliči - členy. To byla v době kdy bylo v Úvalech
jen osm členů. Soudruh Synecký navštívil byvalé spolehlivé členy
strany v jejich bytech a podávalo se mu 21 podpisů schvat.

Ve volbách pak dostala Komunistická strana Československa v
Úvalech 350 hlasů a soudruh Synecký se stal členem obecní rady
za jednu z nejsilnějších stran v Úvalech.

starší členové

nejstarší členové organizace KSC v Úvalech byli:

Reinhold Lindner, Josef Balas, Antonín Junek, Kápie Laučková,
Antonie Synecká, Anna Pehejbalová, Jaroslav Glücksmann,
Oldřich Synecký, Antonín Višch, Josef Sembera, Josef Šimon,
Filip Šoman, Marie Machková, Josef Rybák, Josef Pánek, Barbora
Pánková, Josef Susánka, Anna Susánková, Václav Votava,
Ing. Alois Hoeh, Albina Hoehová, Václav Adamčík, Josef Souček,
Pehejbal Jan, Josef Jung, Bohuslav Špach, Marie Špachová, Franti-
šek Káda, František Jaroš, František Štadler, František Křeha, Fran-
tišek Holáčka, Marie Holáčková, Jan Kotval.

Sunnich sedm soudruhů již nežije.

Marie Mendlarová

člen
pro kulturní
30. III. 62.

Na XVII. zasedání pléna MNV v Úvalech
dne 27. 2. 1962 byl schválen od 1. 1. 1962
kronikářem, obce s. Jaroslav Bedna,
bytem Úvaly, ul. Jos. Ludy, čp. 720.

1962

